

*Verhouding van
man en vrouw
in het huwelijk*

Dr. H.F. Kohlbrugge

*in leven predikant
der Ned. Geref. Gemeente
te Elberfeld*

E-BOOK UITGAVE 2013

ISBN 9076100 195
NUGI 632

© COPYRIGHT BIJ UITGEVERIJ "DE ROKENDE VLASWIEK"
HASKAMP / STOLWIJK - 1998 - 2013

*Deze uitgave mag alleen digitaal worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
mits volledig en ongewijzigd in de door ons gepubliceerde PDF-format*

Ten Geleide

Gezien de vele aanvallen die er op het huwelijk gepleegd worden, dachten wij dat het goed was deze huwelijkspredikatie uit 1 Petrus 3:1-7 opnieuw uit te geven, in het bijzonder bedoeld voor aanstaande echtparen, maar ook voor gehuwden. Deze preek is op 12 december 1852 te Elberfeld in Duitsland gehouden door de bekende dr. H.F. Kohlbrugge. In de Nederlandse vertaling is deze preek in 1853 voor het eerst bij drukkerij Spin & Zoon te Amsterdam uitgegeven. Vervolgens is zij opnieuw uitgegeven door de 'Kring van Vrienden' van Kohlbrugge, in het jaar 1949. Laatst genoemde uitgave is met de oorspronkelijke Duitse tekst vergeleken en waar nodig verbeterd en in deze herdruk opnieuw uitgegeven op 14 Juli 1958, door het bestuur van "Vereniging tot uitgave van Gereformeerde Geschriften." Het huwelijk is als een bloem uit het paradijs overgebleven, maar ook die bloem kan -als gevolg van de zondeval- verdorren en zelfs afvallen. Het huwelijk is echter niet alleen een natuurlijke zaak, want God zoekt zaad voor Zijn Koninkrijk. Het huwelijk ziet op Christus en Zijn gemeente. Kohlbrugge gaat op beide aspecten in en onderbouwd zijn huwelijkspraak vanuit en door de Schrift. Dit boekje zou door alle aanstaande en reeds getrouwde echtparen gelezen moeten worden, daar het huwelijk een hoeksteen is in de samenleving en een kerk in de kerk. Het huwelijk mag nooit gebroken worden, alleen uit oorzaak van hoererie. *"Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheid de mens niet", Matth. 19:6.*

"De rokende Vlaswiek" reikt u inmiddels een 5e druk aan, waarbij de tekst onveranderd is gebleven. Moge de Heere voor onze lezers Zijn (huwelijks)zegen eraan verbinden, tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

December, 2013

*de uitgever,
G.P.P. Burggraaf*

Het Huwelijk

"Desgelijks behoren de vrouwen haar mannen onderdanig te zijn, opdat ook diegenen, die aan het Woord geen geloof hechten, door de wandel der vrouwen zonder woord gewonnen worden, wanneer zij haar kuise wandel in de vrees aanschouwen. Haar sieraad moet niet uitwendig zijn: het haar te vlechten en goud om te hangen of klederen aan te trekken, maar de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk sieraad van een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is voor God. Want zó hebben ook weleer de heilige vrouwen zich versierd, die haar hoop op God stelden en haar mannen onderdanig waren; zoals Sara Abraham gehoorzaam was en hem heer noemde, wier dochters gij geworden zijt, als gij goed doet en u geen schrik laat aanjagen.

"Desgelijks, gij mannen, woont bij haar met verstand, en geeft aan het vrouwelijke vat als het zwakste zijn eer, als aan mede-erfgenamen van de genade des levens, opdat uw gebed niet verhinderd worde", 1 Petrus 3:1-7. (Luther-vertaling).

Wij nemen de brief van Petrus weer ter hand. Ik heb lange tijd gearzeld hem verder te behandelen, omdat ik daardoor genoodzaakt werd een bijzondere preek te houden, een preek van tedere aard, een preek aan diegenen onder u, mijn geliefde broeders en zusters, die niet alleen door de band van geestelijke en eeuwige liefde, maar ook door de tijdelijke, evenwel door God ingestelde en voor Hem in de heilige huwelijksband verbonden zijn. Ik aarzel niet meer. Er is mij aanleiding toe gegeven. Zij die deze aanleiding gegeven hebben, zullen horen en zich bekeren; zo niet, ik zal rein zijn van hun bloed. Diegenen, die als echtgenoten elkander liefhebben naar 's Heeren Woord en bevel, zullen niettemin als zondaars voor God staan en den Heere danken voor menige waarschuwing, voor menige liefdevolle wenk.

Waar de ene helft lijdt en alles te dragen heeft, zal zij den Heere danken voor Zijn troost, raad en terechtwijzing.

De ongehuwden zullen 's Heeren geboden vernemen voor een staat, waaraan zij dikwijls denken, zonder er zich rekenschap van te geven of zij bij machte zijn, deze geboden, tot vervulling

waarvan de gehuwden geroepen zijn, te houden. De weduwnaars en weduwen zullen nadenken; en de kinderen, die mij kunnen verstaan, tot het heilig en ernstig besluit gebracht of daarin versterkt worden om alles uit de weg te ruimen en te houden, wat hunnerzijds gelegenheid mocht geven, dat vader en moeder onenigheid zouden krijgen.

Ik houd u hoogstbelangrijke dingen voor, mijn geliefden! Daarom verzoek ik u om uw bijzondere aandacht.

God de HEERE heeft Adam niet zó geschapen, als ware deze eerst man en vrouw in een persoon geweest. Ook heeft Hij de vrouw niet zó geschapen, als ware zij uit een *onreine begeerte* van Adam voortgekomen, zodat deze daardoor zijn heiligheid zou zijn kwijt geraakt, gelijk sommige dweepers dromen. God heeft den mens *goed en naar Zijn evenbeeld* geschapen. En toen Hij hem schiep, stelde Hij de heilige huwelijke staat in. Aldus sprak Hij: *“Het is niet goed, dat de mens alleen zij; Ik wil hem een hulpe maken, die om en bij hem zij. En in Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis schiep Hij den man en de vrouw. Hem ten beelde, tot het beeld Gods schiep Hij den mens, een man en een vrouw. En God zegende hen en zeide tot hen: “Wees vruchtbaar en vermeerdert u, en vervult de aarde en maakt haar u onderdanig en heerst over de vissen in de zee en over de vogels onder de hemel en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt.”* En dezen, de man en de vrouw, zoals God hen geschapen heeft in de heilige huwelijke staat, opdat zij niet twee zouden zijn, maar één vlees, *zijn* van toen aan niet twee, maar één vlees.

Deze eenheid van het wederzijdse ik, van de wederkerige liefde en trouw, van het sterke en het zwakke; deze eenheid, waarin de ganse schepping zich weerspiegelde en aan wier voeten zij dienend terneerlag, deze eenheid, dit paradijs van het paradijs:... moest ook ontluistert, ontbladerd, ook *zij* door de helse storm neergeveld, ook *zij* door duivelshanden uiteengereten worden?

Ach ja, de duivel heeft wel geweten, dat in deze eenheid de kern en de ontwikkeling, de knoop en de band van het geheel lag; en de arme mens heeft deze eenheid niet in waarde gehouden, en de duivel bewerkte een tweespalt in wat één was.

O zonde, o zonde, hoe verscheurt gij het kostbaarste, dat God gemaakt heeft! Arme mens, hoe ver zijt gij van uw geluk, sedert gij dit bouwen wilt zonder Gods Woord en niet overeenkomstig Gods schepping!

Sedert de zonde in de wereld gekomen is, zien wij overal nameloos lijden, bittere tranen, diepe zuchten, onderlinge onenigheid, twist en tweedracht, allerlei onverstand, verkeerdheid,

bitterheid en duivelarij, ook tussen twee zielen, die God samenvoegde opdat zij zouden zijn een ziel, in hart, een wil en opdat zij zouden samenwerken tot het ene doel: dit leven te genieten al de ijdele dagen lang, die God de Heere ons nog op aarde geeft.

Dit heeft echter niet zo mogen zijn. Voor de rechterstoel van Christus staat eenmaal de man *met* zijn vrouw, de vrouw met haar man. De boeken worden geopend en de doden worden geoordeeld naar hun werken.

Is er nog herschepping, hervorming, herstel mogelijk van één der tederste, maar meest ontredderde verhoudingen? God de HEERE is de Eerste; waar Hij met Zijn genade, waar Hij met Zijn Christus komt, daar doet Hij altijd wonderen. God de HEERE doet het dus in Zijn grote ontferming, Hij is de Eerste om den mens te overtuigen van de overtreding van Zijn Woord, Hij geeft hem Zijn Christus, en met dezen Christus Zijn Woord en Zijn Geest, en waar tweespalt was, brengt Hij de eenheid tot stand, zoals Hij die wil, door almachtige, ofschoon den mens verootmoedigende genade.

Niet alle vrouwen van Gods gemeente hebben bekeerde mannen, niet alle bekeerde vrouwen gelovige mannen, niet alle gerechtvaardigde liefhebbende vrouwen gerechtvaardigde, liefhebbende mannen; en niet alle mannen van Gods gemeente hebben bekeerde vrouwen. Niet allen hebben gerechtvaardigde, zachtmoedige, gehoorzame vrouwen, die haar huisgezin en dienstpersoneel van harte besturen. En dat niet alleen: waar man en vrouw beiden aan den Heere gelovig geworden zijn, daar zal toch de duivel niet ophouden, zich tussen hen te plaatsen waar hij maar kan, en zal de oude verdorvenheid niet nalaten te beproeven, twee vlezeharten tot stenen harten te maken.

Gij arme gelovige vrouw, die een vijandige man hebt, die u slaat, die vloekt en tiert; een twistzieke en gierige, een harde en tyrannieke man, een Nabal, hoe zult gij u gedragen? Hoe u gedragen, wanneer uw man u voor een schepsel houdt, dat slechts dienstig is om door hem geschonden te worden? Hoe zult gij u gedragen, hoe u houden, opdat gij voor de rechterstoel van Christus rein moogt zijn van zijn bloed; wat zeg ik? Hoe u gedragen, opdat gij hem moogt *redden* uit zijn *verderf*?

Hier wordt niets bereikt met betweterij, niets, door u schrap te zetten tegen hem; niets, door bij anderen over hem te klagen; niets, door hem velerlei voor te dweepen en voor te preken, hem verwijten te maken, in zijn bijzijn het hoofd te laten hangen, zwiiggend en koppig voor hem te blijven en hem zodoende van u af te stoten; de zonde wordt niet met de zonde uitgedreven, geen duivel bant de duivel uit. Begin eerst met uzelf. Vang eerst bij uzelf

aan, dat het beter worde in uw huishouding.

Hoort des Heeren Woord, gij vrouwen der gemeente! *“Desgelijks de vrouwen”*. Wat houdt dit *“desgelijks”* in? Op dezelfde wijze als de onderdanen zich tegenover de overheid, als de dienstknechten en dienstmaagden zich tegenover hun heren en vrouwen te gedragen hebben, zo ook gij tegenover uw mannen. Ook voor u gelden met betrekking tot uw mannen deze woorden: *“Weest onderdanig, niet alleen den goeden en welwillenden, maar ook den onredelijken”*; ook voor u deze woorden: *“Christus schold niet weder toen Hij gescholden werd, Hij dreigde niet toen Hij leed, maar gaf het over aan Hem, Die rechtvaardig oordeelt; Hij heeft Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout”*.

De vrouwen behoren haar mannen *“onderdanig”* te zijn. Dat is overal het apostolisch bevel. Niet anders wordt het in de brief aan de Corinthiërs tot de vrouwen gezegd: *„De man is het hoofd der vrouw; de man is niet geschapen terwille van de vrouw, maar de vrouw terwille van den man”*; niet anders in de brief aan de Efeziërs: *“De vrouwen behoren haar mannen onderdanig te zijn, gelijk den Heere, want de man is het hoofd der vrouw. Gij vrouwen, weest uw mannen onderdanig in den Heere, zoals het betaamt.”* Het is de straf, die op de vrouw gelegd werd, nadat zij zich had laten verleiden door de arglistigheid van den duivel: *“Met smarten zult gij kinderen baren; uw wil zal uw man onderworpen zijn, en hij zal uw heer zijn.”*

Maar ach, de macht der verdorvenheid en de machteloosheid van het vlees! Waar moet de kracht vandaan komen om aan dit bevel te gehoorzamen? De vrouw zou mogelijk een *anderen* man dan den hare onderdanig kunnen zijn, maar haar *eigen* man, vooral wanneer hij onredelijk, wanneer hij verkeerd is? Het is voor de vrouw, wanneer zij een vrouw is, onmogelijk, zich aan deze straf *gewillig* te onderwerpen; maar God heeft wel middelen en wegen om de gelovige vrouwen daartoe te brengen. Hij vervult haar met de liefde van Christus en houdt haar de kroon voor, het loon van haar onderdanigheid. Christus heeft liefgehad, liefgehad die Hem geselden en Hem in het aangezicht sloegen; Hij heeft liefgehad die Hem met allerlei krenking, met allerlei vijandigheid overstelpten. De gelovige vrouwen hebben de macht van deze liefde aan haar eigen zielen ervaren, hebben ondervonden hoe onwederstandelijk zij is, hoe zij alles omverwerpt, den meest goddeloze ten slotte te machtig wordt. In deze liefde ligt voor u, vrouwen, de kracht om lief te hebben tot in de dood, om onderdanig te zijn, om te lijden en te ver dragen. God wil het zo hebben, en Zijn apostel houdt u het loon voor.

Wat is het loon? *“Opdat ook diegenen, die aan het Woord*

geen geloof hechten, door de wandel der vrouwen zonder woord gewonnen worden, wanneer zij haar kuis wandel in de vrees aanschouwen.”

O, hoe genadig is de straf van God, wanneer de vrouw zich in het geloof daaraan onderwerpt. Wat heeft zij eraan, dat zij den man heer over zich laat zijn, dat zij haar wil aan de zijne onderwerpt? Dit: *door haar onderdanigheid voert God Zijn raad uit*. Neen, de vrouw is niet op de wereld gekomen alleen maar om te lijden, te verdragen, te zwijgen, zich te laten gebieden of tiranniseren; neen, zij behoort een moeder te zijn, een geestelijke moeder voor haar goddelozen, onbekeerden man, voor haar man, die Gods Woord bespottelijk maakt, in de wind slaat, veracht en voor niets houdt; zij moet haar man gered zien, die door verkeerdheid haar te gronde wil richten, hem eenmaal zalig zien voor de troon van het Lam en niet alleen haar man, maar ook deze en gene van zijn vrienden, die met hem verkeerde wegen bewandelen.

Maar hoe zal zij dat klaar spelen? *“Zonder woord”*! Het ene woord lokt het andere uit, en de menselijke tong verandert zich zo spoedig in een slangentong. Men werpt niet in het vuur dengene, dien men uit het vuur wil redden. Een gelovige vrouw zal zich haar straf, de troost van God en het loon voorhouden, zij zal zwijgen en wachten en handelen. Hoe zal zij handelen? Zij zal haar wandel *“kuis houden in de vrees.”*

Wat is dat haar wandel kuis houden in de vrees? Zij zal zich haar straf om der zonde wil voorhouden en zich aan God houden, in stilte en in het verborgene den Heere aanroepen om kracht en genade om trouw te blijven aan haar staat en roeping. Zij zal den man vrezen, in hem den Heere vrezen. Door de hand van haar man wil God haar regeren, leiden en brengen in de eeuwige heerlijkheid, zoals God de kinderen door hun ouders, de dienstknechten door hun heren, de onderdanen door hun overheid wil regeren en leiden. En dat is haar kuis, haar reine, haar heilige wandel, dat zij in haar staat en roeping volhardt bij den Heere in het verborgene, en geen schrede afwijkt van al datgene, waarin zij Gode meer heeft te gehoorzamen dan den mensen.

Zal dan de arbeid der ziel, het verdragen, het lijden en zwijgen, het onderdanig zijn, het worstelen, roepen en wenen in het verborgene, terwijl zij voor haar man zich het hoofd zalf, onvruchtbaar blijven? O, waar de vrouw den man wil voorpreken, waar zij altijd gelijk en het laatste woord wil hebben, waar het perse gaan moet, zoals zij het wil, daar zal zij zichzelf in nog dieper ellende storten. Waar echter de vrouw haar ik verloochend

heeft, en slechts het ik van den man en daarin Gods Ik vreest, daar hebben de voor God in stilte geweende tranen, daar heeft het heilig stil zijn en zwijgen, daar hebben de nimmer verflauwende liefdesbetoningen een macht van bestraffing, een macht van verootmoediging, van beschaming, van inkeer, van zaligheid voor den man in zich, die den hardste week maken, den meest afvallige winnen voor God! Zij zien de wandel wel, deze kuise stille wandel in vrees, de meest afkerige mannen zelfs, zij zien deze wel, ja prijzen deze bij hun kameraden en de ganse hemel, die de vrouw in haar zwakheid omgeeft, overweldigt uiteindelijk den weerstrevende, zodat hij gaarne zalig wordt met zijn vrouw.

O, welk een heerlijke beloning voor de onderdanigheid, voor het zwijgen, voor de kuise wandel in de vrees: een ziel en nog een ziel gered te hebben van de dood!

Maar wat richt de zonde, de verdorvenheid der mensen, ook bij de vrouwen aan? Zij willen behagen, en kunnen niet verdragen, dat zij gering geacht worden, evenmin verdragen, dat andere vrouwen iets hebben, waardoor deze meer behagen dan zij. Daarom tracht de ene de andere te overtroeven in het aandoen van datgene, wat zij sieraad noemen. Wat zegt echter de apostel Petrus? *“Haar sieraad moet niet uitwendig zijn: het haar te vlechten en goud om te hangen of klederen aan te trekken.”* Is dat dan zonde? Daarop moge uw geweten zelf u antwoorden, mijn zusters! Dit is wel in de allereerste plaats zonde: dat een vrouw in huis vuil, haveloos en onverzorgd rondloopt, en zo den man niet vreest en op straat pronken wil, niet voor haar man, maar voor zichzelf, om tegenover anderen voor haar hoogmoed voldoening te hebben.

En dat is ook zonde: wanneer men in een opvallende dracht van schijn-nederigheid rondloopt, als zou de Godzaligheid in de *klederen* zitten. Laat iedere vrouw zich kleden overeenkomstig haar stand en in overeenstemming met haar vermogen. In de klederen op zichzelf zit het niet. Moet evenwel het standsverschil blijven bestaan, dan zal toch de wedijver zonde blijven; dan zal het toch zonde blijven, wanneer de vrouw vergeet, dat juist de klederen ons het meest sprekende bewijs zijn van onze zonde en afval van God; dan zal het toch ook zonde blijven, wanneer de vrouw vergeet anderen, in het bijzonder haar man, een voorbeeld ter zaligheid te zijn.

Zal men nu door zich het haar te vlechten, door zich met goud te omhangen en door klederen aan te trekken deze goddelijke roeping nakomen? De machtige invloed op het mannelijk gemoed, die aan de vrouwen ten goede gegeven is, wordt verzwakt door het vrouwelijk gepreek en dubbel verzwakt,

wanneer de man, in plaats van stille Godzaligheid en lijdzame godsvrucht, bij de vrouw hoogmoed opmerkt, en voorliefde voor praal en opschik. Een kloeke hulpe, zo denkt hij, en niet ten onrechte, verkwist niet voor zichzelf, wat ik moeizaam bijeenbreng, maakt den man niet in het geheim afhandig, wat hij in het zweet van zijn aangezicht verdient. Geen wijnstok draagt vrucht ten koste van het huis, maar siert en omschaduwet het huis.

O vrouwen! mocht gij deze wenk ter harte nemen! Ik toon u een beter sieraad, en dat is de taal, waarmee het Woord van God u, gelovige vrouwen, bekleedt. Dat is: *“de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk sieraad van een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is voor God”* of zoals het eigenlijk luidt: *„de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk wezen van de zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is voor God.”*

Bijna in dezelfde zin schrijft de apostel Paulus: *“Desgelijks de vrouwen, dat zij in een eerbaar gewaad met schaamte en ingetogenheid zich versieren, niet met haarvlechten of goud of paarden of kostbare kleding, maar (zoals het vrouwen betaamt, die de godzaligheid belijden) door goede werken”.*

Wat is *„de verborgen mens des harten”*? Het is de gehele mens, die uiterlijk en openlijk zich kwalijk laat bejegenen, zwijgt en verdraagt, maar innerlijk met zijn gehele hart naar God is toegekeerd, die in het verborgene de toevlucht neemt tot 's Heeren grote ontferming, Woord en belofte; die gelooft, hoopt en liefheeft, en alles aan den Heere, Die het wel anders maken kan, overlaat. Zulk een mens leeft in het hart van iedere echt gelovige vrouw.

Deze mens wordt niet gezien, wil zich ook niet laten zien, maar zit terneer in een kleed, dat met onweerstaanbare macht het verkeerde hart van den man voor de hemel veroveret. O, dit kleed bederft niet; hoe meer stille tranen er op vallen, des te meer schittert het van diamanten. Het kleed, waarin de verborgen mens terneer zit, is een *“onverderfelijk wezen van de zachtmoedige en stille geest.”* Hier is geen uitvaren of nukkig zwijgen, geen opvliëgendheid, geen twist, schelden en tieren, geen naijver en koppigheid, maar de vrucht van den Geest, welke is: liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid.

O, deze verborgen mens des harten, omdat hij *zo kostbaar is voor God*, zal God hem ooit verlaten, hem niet verhoren? Voorzeker, Hij zal alle andere klederen door de motten laten aanvreten en eindelijk door het vuur laten verteren, maar *in dit kleed* brengt Hij u, gelovige vrouw, tot ere, brengt Hij u binnen; en de meest afkerige man, de meest afkerige zoon, zal ten laatste op

uw grafsteen nog een traan van dankbaarheid en waardering storten en daardoor een vlezen hart bekomen!

Menigeen zal toch nog vragen: Wat? moet ik mij dan het haar laten afsnijden, mijn gouden sieraden aan de armen geven, en mag ik dus mijn mooie klederen niet meer aantrekken? Ik antwoord: wat God u gegeven heeft, wat uw ouders u schonken als sieraad, behoud dat; wat uw man behaagt, trek dat vooral aan en hang het om. Echter, bij alles wat gij voor uzelf zoekt, gij! Vraag u daarbij met de hand op het hart af: Waarvoor doe ik dat?

Heb ik mij omhangen, omhang ik mij en zoek ik mij te omhangen, niet met datgene wat in *mijn* ogen, wat in de ogen der *wereld*, maar wat kostbaar is voor *God*? Het gaat er hier om, wat het meest nodig is. Is dat niet een gelukkige vrouw, die zo gekleed is, dat zij God den Heere en Zijn heiligen engelen welgevallig is, dat God van haar zegt: Hoe schoon zijt gij gekleed! Hoe schoon is uw gang, gij vorstendochter (Hooglied 7:1). Deze kleding, die kostbaar is voor God, hebt gij die wel aangedaan, gij vrouwen!? Hebt gij den verborgen mens des harten en kleedt gij dien in de onverderfelijke kleding van een zachtmoedige en stille geest?

O, dat er onder u niet gevonden worden, die trots, praal ziek, kijfachtig, bits, ongehoorzaam, weerspanning zijn! Dat er niet gevonden worden, die opgeblazen zijn, zich inbeelden wijs te zijn, en in plaats van voor onderdanige vrouwen, voor heren gehouden willen worden! Ook niet gevonden worden, die meer aandacht schenken aan uiterlijk versiersel dan aan het innerlijke!

Sedert de val van Adam wil de man niet onder God, maar boven Hem, en de vrouw niet naast en dus onder den man, maar boven den man staan; en zoals de man zonder God, zichzelf en de wereld regeren wil, zo wil de vrouw voor zichzelf van de wereld nemen wat ze kan. De man duldt niemand boven zich, hij zoekt het in zijn eigen wijsheid en kracht; de vrouw in de list en in de kleding, en ook zij duldt niemand boven zich. En daar is nu de wedijver gaande op de straat zowel als in de kerk, in de kerk zowel als op de straat. "Wat deze en gene van mijn stand aan heeft", zo wordt gezegd, "ziet er beter uit dan wat ik heb, dat moet ik ook hebben, ja ik moet het nog mooier hebben", zo denkt de vrouw, zo handelt zij dat is de begeerlijkheid der ogen die een moeder is van veel huiselijke onenigheid.

Welaan, de apostel wijst u, vrouwen, die voor uw gods-vrucht uitkomt, een betere weg, wanneer hij u schrijft: "*Want zo*", namelijk *met het onverderfelijk kleed van een stille en zachtmoedige geest, hebben ook weleer de heilige vrouwen zich versierd, die haar hoop op God stelden en haar mannen onderdanig waren.*"

Wilt gij, vrouwen, met uw zusters wedijveren in opschik, ziet dan op die zusters, die van God getuigenis verkregen hebben, dat zij Hem in haar kleding welgevallig waren; ziet om naar voorbeelden in de Heilige Schrift, alwaar gij vele vrouwen vindt, die *„in gestikte klederen tot den Koning Jezus geleid zijn geworden”*, Ps. 45:15. En thans in deze klederen prijken voor de troon van God en het Lam; zij zijn gebleven, zij leven nog, haar namen zijn met sterren aan de hemel geschreven.

Is Sara u misschien opgevallen, omdat zij een geschenk van koning Abimelech, een kostbare sluier, had; Rebekka, omdat zij zo vele gouden armbanden van Eliëzer, uit naam van Abraham en haar bruidegom, ontving; Hanna, omdat haar man Elkana haar jaarlijks een aanzienlijk geschenk gaf? O, stellig niet, en al heel weinigen van u zouden in het uiterlijke vrouwen, die vorstinnen waren, kunnen nadoen.

Gij vrouwen der gemeente, wilt gij niet allen heilige vrouwen zijn? Zoals eens de vrouwen waren, die Gode welgevallig waren en van Hem het getuigenis van heiligheid verkregen hebben, zo wilt gij immers ook zijn? Waarin dient uw heiligheid nu te bestaan? Moet zij niet hierin bestaan, dat gij in die ordening blijft, waarin God u gezet, en in die roeping, waartoe Hij u geroepen heeft?

Zo deden toch weleer de vrouwen, die Gode welgevallig waren en daarin juist bestond hun heiligheid.

Geheiligd in het geloof aan den beloofde Christus en door Zijn Geest staande gehouden, waren zij alleen daar op uit, dat deze belofte en de vrucht daarvan in haar woningen mochten blijven, haar heer en meester mochten zijn. Hebben zij daarin niet den duivel tegen zich gehad? Kwam hij haar met het dienstpersoneel niet dikwijls dwarsbomen?

En haar mannen, ofschoon zij gelovig waren, weerstonden juist deze haar niet menigmaal in datgene, wat zij tot Gods verheerlijking beoogden? Wat hebben zij toen gedaan? Hebben zij soms den verborgen mens des harten, die in haar was, laten verzwakken door razen en tieren? Hebben zij zich misschien zo aangesteld, dat kinderen en ondergeschikten, vrienden en burens, ja, dat zelfs de man moest vragen: Waar is hier de verborgen mens des harten? Is het niet veeleer zo, dat zij zich stil gehouden, en wat anderen bedreven, met geduld gedragen hebben?

Is het niet zo, dat zij in haar gemoedsbewegingen, in woorden, gebaren en handelingen lieten blijken, welk een verheven geest er in haar woonde? Niet zo, dat zij zich in het verborgene gedurig tot God wendden, zich op Hem verlieten, en

van Zijn genade, almacht, trouw en waarheid bestendig hoopten, dat Hij het toch maken zou naar Zijn genadige belofte? Ja, is het niet zo, dat zij zelfs in de moeilijkste levensomstandigheden haar mannen onderdanig bleven?

Merkt op, dat de apostel, nadat hij reeds gezegd heeft: de vrouwen behoren haar mannen onderdanig te zijn, hier *nog eens* aan de vrouwen voorhoudt en haar als het ware inscherpt, dat zij toch naar dit bevel zullen wandelen, waar hij schrijft: *“De heilige vrouwen waren haar mannen onderdanig, zij versierden zich daarmee, dat zij stil en bescheiden bleven en op God hoopten”*. Want dit alles is in strijd met de verdorven natuur en voor het vlees volstrekt onmogelijk, ja, de natuur meent juist, dat *dit* de weg niet is om het gezin in stand te houden; zodat de natuur bitter, vinnig en oproerig wordt tegen zulk een bevel en goede weg, en liever op de loop zou gaan dan den man onderdanig te zijn, zich stil te houden en op God te hopen. Waar echter de genade heerst, daar zal de natuur haar zin toch niet daarin hebben, dat zij liever buldert, pronkt, eensdeels in huis een klooster bouwt en zich aan den man onttrekt, anderdeels van de verplichte vriendelijkheid een middel maakt om den man te krenken en aan haar grillig brein dienstbaar te maken.

Daarom houdt de genade van den Heiligen Geest aan de vrouwen der gemeente *Sara* voor en getuigt in het bijzonder van haar, hoe zij *daarin* een heilige vrouw was, dat zij *op God gehoopt heeft* en haar man *onderdanig is geweest*: *“zoals Sara Abraham gehoorzaam was en hem heer noemde”*, of zoals er eigenlijk staat: *“doordat zij hem heer noemde”*. Want *daarmee* heeft zij bewezen, dat zij hem gehoorzaam was, dat zij nooit anders gewoon was dan haar *man* als haar *heer* te beschouwen. Het ‘heer’ noemen betekent immers op deze plaats: het absolute gezag van den man over zich erkennen, ook van niets anders weten of willen weten. Het is u echter bekend, dat Sara dit deed bij die gelegenheid, toen de Heere tot haar zeide: *“Over een jaar zal Sara een zoon hebben”*, *Gen. 18*; want toen noemde zij haar man haar *heer*, toen van het verschuldigd vriendschapsbetoon sprake was.

Dat heeft den Heere behaagd, dat zij niet voor *gemeen en onheilig* heeft gehouden, wat *God geschapen* en in Zijn raad *geheiligd* heeft. Zo was het dan bij de heilige Sara niet opgekomen, van haar tent een klooster te maken, zich ooit uit kwasi heiligheid of uit verkeerdheid aan den man te onttrekken, of uit datgene wat God in Zijn schepping geheiligd heeft, een middel te bemachtigen om den man te krenken of tot onderwerping te dwingen, zoals sommige vrouwen doen die daarbij willen pronken en vroom zijn, bij het vroom gezelschap zitten, en intussen den man niet willen

achten, eren en vrezen, b.v. omdat hij niet bekeerd is, den Geest niet heeft, of de Waarheid toch anders verstaat en haar dit doet gevoelen.

Nu zullen echter sommigen dit ertegen inbrengen: Sara moet toch niet zo geheel en al zachtmoedig van geest geweest zijn, daar zij immers tot Abraham met betrekking tot Hagar gezegd heeft: *“de Heere zij Rechter tussen mij en u”*, toen zij namelijk zag, dat zij zelf veracht was in Hagars ogen; en wederom: *“Stoot de dienstmaagd uit met haar zoon.”* Welaan, wilt gij de vrijheid van het Evangelie in uw huis handhaven tegenover de tirannie van de Wet en de huichelarij van het vlees, dan zal God u een woord geven op Zijn tijd; en het zal daaruit blijken, dat het Gods Woord is: dat God Zelf dit Woord waar zal maken; en gij zult daaruit doen blijken, dat gij het Evangelie handhaaft: dat gij overigens in alle dingen uw echtgenoot als uw heer vreest. Want had Sara dat niet voortdurend gedaan, had zij niet gedurig op God gehoopt en alles aan Hem overgelaten, dan zou zij niet de moed gehad hebben, voor den Kenner der harten haar man *“haar heer”* te noemen, te meer waar deze toch haar stiefbroeder was.

Haar manier van doen om haar vaderland prijs te geven en met den man naar een vreemd land te trekken, meer nog haar gedrag aan het hof van Farao, alsook haar handelwijze volgens Genesis 18 : 6, en later nog aan het hof van Abimelech, toont genoegzaam, dat zij, wanneer het om haar eigen ik ging, niet heeft zitten peinzen over goed en kwaad, maar op God hoopte en haar man onderdanig was. Zo hoopte ook Rebekka zeventig jaar lang op God, handelde met voorzichtigheid tegenover haar man, toen zij het drijven zag van den onheilige Ezau, ja droeg het geduldig, dat haar man om het wildbraad (dus om een lekker hapje) Ezau voortrok en het woord der belofte: *“De grotere zal den kleinere dienen”* verkeerd uitlegde of er in het geheel geen acht op sloeg uit voorliefde voor zijn vlees. Zo hoopte ook Hanna op God, en noemde eveneens haar man *haar heer*. Zo zweeg Abigail voor haar man, toen hij niet ontvankelijk was voor een goede wenk, en zo verklaarde zij op haar beurt voor de gezanten van David, toen hij haar tot vrouw liet halen: *“Zie, hier is uw dienstmaagd, dat zij de dienstknechten van mijn heer diene en hun voeten wasse”*, *1 Sam. 25*.

“Door wijze vrouwen wordt het huis gebouwd; maar een dwaze breekt het af met haar doen.” Sara wordt door den Heere geprezen, omdat zij den man onderdanig is geweest; en zij werd zo 's Heeren uitverkoren instrument, waardoor (hoewel het op zichzelf onvruchtbaar, ja verstorven was) tot aanzijn gekomen zijn ontelbaren als de sterren aan de hemel. Dat heeft zij met haar

werken, door op God te hopen, haar man onderdanig te zijn en in deze heiligheid te volharden verdiend, dat zij (zoals Eva een moeder aller levenden) een moeder geworden is, ondanks haar ouderdom en onvruchtbaarheid, van allen, die tot het geloof komen en uit God geboren worden.

Er ligt iets aandoenlijks in voor een erfdochter, dat zij haar moeder noemen kan. *“Van wien is deze jonge vrouw?”* vroeg Boaz aangaande Ruth. En het antwoord was: *“Zij is de Moabietische vrouw, die met Naomi teruggekeerd is.”* Toen begreep Boaz terstond, dat zij erfgename was van de moederlijke zegen. En gij, mijn zusters, gij kunt ook een moeder noemen als de uwe, die de allerhoogste zegen ontvangen heeft, omdat zij haar man vreesde, en in deze zegen voor u de rijkste erfenis verworven heeft, zoals de apostel schrijft: *“wier dochters gij geworden zijt”*. Dat waart gij eertijds niet, toen gij, en zolang gij, nog onbekeerd waart, toen het van ons heette, dat wij waren *“onverstandig, ongehoorzaam, dwalende, dienende de begeerlijkheden en menigerlei wellusten, wandelende in boosheid en nijdigheid, hatelijk en elkander hatende.”* Want sedert de vriendelijkheid en menslievendheid van God, onzen Zaligmaker, over ons verscheen, heeft Hij den Heiligen Geest overvloedig over ons uitgestort door Jezus Christus, onzen Zaligmaker, opdat wij, door Zijn genade gerechtvaardigd, erfgenamen zouden zijn van het eeuwige leven naar de hoop (Titus 3). Zo zijt gij dochters van Sara geworden naar de genade over u en hebt gij het vorige afgelegd, en zult gij bewijzen, dat gij het zijt, daarmee, dat gij u gedraagt, zoals uw moeder zich gedroeg: *“Als gij goeddoet en u geen schrik laat aanjagen”*.

Wat bedoelt de apostel hier met *“goeddoen”*? Hij zegt hetzelfde in het vorige hoofdstuk, vers 15: *“Want dit is de wil van God, dat gij met goeddoen de mond stopt aan de onwetendheid der dwaze mensen”*, en vers 20: *“Wat lot is het, indien gij om der wille van een misdaad slagen lijdt? Wanneer gij echter om der wille van een weldaad lijdt en verdraagt, dit is genade bij God.”* Ziet hier op Christus en op Zijn lijden: met weldaad op weldaad heeft Hij ons verkeerden en weerspannigen overladen, en Zich niet gestoord aan onze zonden, maar ons vrijwillig liefgehad: hebt zo uw mannen lief, overlaadt hen aldus met weldaad op weldaad; zoals geschreven staat van iedere dochter van Sara: *“Zij doet haar man goed en geen kwaad, zijn leven lang”*, Spr. 31:12. Voorzeker wordt u daarbij door den duivel, door vlees en bloed, door allen die niet op de uitkomst zien, welke God aan Zijn u gegeven bevel verbindt, allerlei voorgespiegeld om u schrik aan te jagen, dat uw lot dan des te erger zou kunnen worden, dat gij uw gezondheid, uw leven

en welstand, dat gij uw eer daarbij zoudt inboeten, wanneer gij zo stil en berustend onder den man blijft en in het verborgene uw toevlucht tot God neemt. Dan moogt ge echter, zo gij waarlijk Sara's dochters zijt, u door geen verschrikking bevreesd laten maken, veeleer verzekerd zijn van Gods hulp in alle nood, zo gij u naar Zijn bevel in uw straf en in uw roeping geschikt hebt, en u hebt onderworpen aan de alleenwijze ordening van den Heere HEERE, Die niet beschaamt allen die op Hem vertrouwen Spr. 3 : 20-25.

Dit alles nu is gezegd tot u, gelovige gehuwde vrouwen, opdat gij het goed hebt in uw kruis, alsook opdat gij uw kruis niet verzaak en ervoor bewaard wordt, uzelf een kruis op te leggen door een onverstandig gedrag; en dit geldt niet alleen u, vrouwen der gemeente, die ongelovige of barse mannen hebt, maar ook u, die goede mannen hebt, opdat gij niet door een stuurs, weerspanning, eigennuttig en ongehoorzaam gedrag den man ten gronde richt, *“om wiens wil Christus gestorven is”*, Rom. 14:15.

Wilt toch deze prediking niet als een wegstervend woord beschouwen, evenmin uw verkeerd en met deze prediking niet strokend gedrag vergoelijken met uw verdorvenheid en verkeerde natuur, u niet verontschuldigen met uw onmacht, noch denken: *“Wanneer dit alles zo zijn moet, dan word ik niet zalig”*, maar veel liever uzelf rust noch duur gunnen totdat dit alles in waarheid in u zij, zodat gij daarnaar handelt. En de weg *daartoe* is enkel en alleen deze: dat gij mensen van goeden wille zijt; ik bedoel, dat gij u gaarne aan deze heilsbevelen onderwerpt, hetgeen alleen dan geschiedt, wanneer gij met uw zonden en schuld tot de genade vlucht, en als arme en verloren zondaressen blijft hangen aan de vrije rechtvaardiging, welke aan het geloof toegerekend wordt om der wille van de gehoorzaamheid en de liefde van Jezus Christus!

Dit is evenwel het Woord van God en het apostolisch bevel aan u, gelovige gehuwde mannen van de gemeente des Heeren: *“Desgelijks, gij mannen, woont bij haar met verstand, en geeft aan het vrouwelijke vat als het zwakste zijn eer, als aan mede-erfgenamen van de genade des levens, opdat uw gebed niet verhinderd worde”*.

Waarom hier dat herhaalde *„desgelijks”*? De apostel Paulus vraagt den man: *“Gij man, wat weet gij ervan, of gij de vrouw zult zalig maken?”* 1 Cor. 7:16. Zo moeten dan ook van de vrouwen sommige, die niet geloven, voor den Heere gewonnen worden. Zoals dus de vrouw geroepen is om den man zalig te maken, zo ook de man om de vrouw zalig te maken. Aangezien er nu echter verkeerde vrouwen zijn, die den man gehoorzaamheid

weigeren, die weigeren, wat zij als vrouw schuldig zijn hem toe te staan, en zijn wil niet doen, wat zal de man dan beginnen? Ik meen, dat daar *dit "desgelijks"*, hem zegt, dat hij zich alsdan gedrage, zoals onderdanen zich te gedragen hebben tegenover de ongelovige overheid, zoals dienstknechten tegenover harde heren! Is dan de vrouw overheid of heer? Neen, de man is en blijft het hoofd der vrouw. Moet hij echter niet aan Christus een voorbeeld nemen, die niet wederschold toen Hij gescholden werd, niet dreigde toen Hij leed, maar het den Vader overgaf? Of zal *dat* de weg zijn voor den man: zijn heerschappij te laten gevoelen, zijn gezag en macht te *misbruiken* en, om zo te zeggen, tiranniek tegen haar op te treden?

Dat de weg: dat hij zich bars, hard, onvriendelijk gedraagt, aan de vrouw het hare toewerpt, als ware zij een verachtelijke hoer? O, wee den man, die uit de *straf*, welke God op de vrouw gelegd heeft, zich een *recht* maakt om deze straf voor haar te verzwaren of ook maar te laten gevoelen! O, was het maar niet doorgaans de schuld van den man, wanneer een onbekeerde vrouw niet tot het geloof komt, wanneer een gelovige vrouw niet meer weet wat zij aan de Waarheid heeft!

Treedt soms Christus ergens gebiedend op tegen Zijn gemeente? Gedraagt Hij Zich niet altijd zo tegenover haar, dat Hij haar 'Zijn zuster', 'Zijn vriendin' noemt? Of is wellicht deze gemeente uit zichzelf zo gehoorzaam, zo vol liefde, zo oplettend tegenover den Heere, dat zij deze Zijn liefde, trouw, voorkomendheid en minzaamheid *verdient*? Het zij zo, dat de man het hoofd der vrouw is, maar zal dan het hoofd *uitvaren tegen* die leden, die krank zijn, die mismaakt geworden zijn, die niet voort kunnen, ja niet meer voort willen?

Er staat geschreven: "*Daarom zal een man vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zullen die twee een vlees zijn.*" Is dit met verstand bij de vrouw wonen, wanneer het hoofd, de zetel van het verstand, zich van het lichaam scheidt, het lichaam niet meer aanhangt?

Wie heeft ooit zijn eigen vlees gehaat? Voedt hij het niet veeleer en onderhoudt het (Ef. 5 : 29)?

Daartoe komen man en vrouw tezamen, daartoe wordt het huis gebouwd, dat Christus daarin door den man vertegenwoordigd en verheerlijkt worde, en door de vrouw de gemeente gebouwd, dat is, aan de gemeente zonen en dochteren geboren worden; voorts daartoe, dat, evenals Christus Zijn gemeente door allerlei liefdesbetoningen van alle geestelijke hoererij verre houdt, zo ook, om de hoererij te vermijden, ieder man zijn eigen vrouw hebbe, en de ene helpt de andere daarin ere, waartoe zij als

man en vrouw een geworden zijn.

Mag nu de man zijn vrouw anders liefhebben, dan Christus de gemeente liefgehad heeft? Zo hij *anders* handelt, is hij de gave van God, de vrouw, onwaardig. Hij is haar onwaardig, wanneer hij haar niet hoog eert, aan haar zwakheden tegemoet komt, haar in alles naar vermogen verzorgt met kleding, voedsel, geestelijk en lichamelijk onderricht; wanneer hij niet „bij haar woont” als een geduldig raadsman en bezadigd levensgezel. Want de vrouw is den man tot hulpe gegeven, niet als dienstmaagd. Haar is opgelegd, zich naar het onbeperkt gezag van den man te voegen; en den man is opgelegd, het huwelijksjuk met haar te dragen; het is hem niet geoorloofd, het haar alleen te laten torsen, nog minder: anders jegens haar te zijn, dan Christus jegens Zijn gemeente is.

Zelfs waar de vrouw verkeerd is, daar houdt de Geest den man dit *"gelijkerwijs"* voor en de liefde van Christus: opdat de man lere, zijn vrouw haar zonden niet te verwijten, maar te dragen, toe te geven, alles ten beste uit te leggen en met haar zonden, zoals ook met zijn eigen zonden, de toevlucht te nemen tot de genade van Christus. Het is waar, dat over de lippen van de vrouw heel wat domheden, dwaasheden en beuzelingen komen, en dat veel van wat zij doet het kenmerk van onverstand draagt; en daarover ergert zich nu de wijze man, hij kan zich met zulke kinderachtigheden niet ophouden.

Het is waar, er steken in de vrouw talloze verkeerde overleggingen, ondoordachte stappen en handelingen, want een vrouw vraagt gewoonlijk niet naar de gevolgen van hetgeen zij zegt en doet. (Alsof er in den wijzen man *minder* domheden en dwaasheden zouden steken; alsof een vrouw niet sneller zou kunnen aanvoelen, dan de man denken!) En om der wille van zo vele dwaasheden en domheden is de man alleen maar thuis voor zijn behoeften, overigens kan de aanwezigheid van de vrouw hem niets bieden! O, dat het den mannen, vooral wanneer zij tot bekering komen, niet zo eigen ware, de jonge vrouw, de moeder der kinderen, de overige tijd dat hij bij haar kon zijn, alleen te laten om buitenshuis zijn vermaak te zoeken of zijn geestelijke wijsheid aan den man te brengen! En de vrouw? Welnu, wanneer God haar bekeert, dan is het goed! En de lieve kleinen, de kinderen? "O, ik kan ze niet bekeren, dat moet God doen! En wat God niet doet, dat blijft aan de moeder of aan den predikant overgelaten, die daarvoor catechisatie houdt." En wil het zo niet lukken, dan is men bars, ontevreden, ontstemd, verwijtend, razend en men wil het met de stok en de karwats bij de kinderen, met bittere woorden tegen de vrouw in orde brengen!

Dat zijn zo de zonden zelfs van *bekeerde* huisvaders. Daarom zullen zij opmerken en zich daarvan bekeren en deze woorden ter harte nemen: *“Woont bij haar met verstand.”* Dat wil zeggen: blijf thuis bij de huisvrouw van uw jeugd en leid haar met verstand.

“Daarvoor heb ik geen wijsheid”, zo zal menigeen tegenwerpen. Ik zeg daarop: “Hebt gij een God, een levenden God buitenshuis, dan hebt gij Hem ook daarbinnen.” *“En indien aan iemand onder u wijsheid ontbreekt, hij bidde haar van God, Die aan ieder eenvoudig geeft, en niet verwijt; zo zal zij hem gegeven worden”, Jac. 1:5.*

Dan zal het eerst heel verstandig toegaan, wanneer de man in waarheid aangaande zichzelf belijdt, wat wij lezen in Spreuken 30: *“Ik ben de allerdwaaste en mensenverstand is niet bij mij. Ik heb geen wijsheid geleerd, en wat heilig is weet ik niet.”* Is dat uw verstand en uw houding voor God, gij klagende en ontevreden echtgenoot, dan zult gij op uw eigen dwaasheden en zonden zien, op al datgene letten, wat er uit uw eigen hart aan onverstand en allerlei zonden voortkomt, en daarbij opmerken, hoe God u leidt en voorthelpt met louter liefde, goedheid, geduld en lankmoedigheid om Zijns heiligen Naams wil; en woont de liefde Gods in het hart door den Heiligen Geest, dan is ook door diezelfde Geest de liefde tot de vrouw aanwezig om in alle dingen zo te geven en te nemen, dat gij haar behoudt voor de eeuwigheid, in enigheid des Geestes, in de band der liefde, en uzelf met haar.

Wilt gij, echtgenoot, dat uw vrouw u onderdanig is: weet dan, dat de vrouw van Godswege en dus van rechtswege een eer heeft, zoals de man die niet heeft, en dat zij bewust of onbewust deze eer handhaaft in het huisgezin, althans indien zij gelovig is (Spreuken 31). Zo is zij geboren en door God tot den man gebracht, opdat de man deze haar waarde zou erkennen. Haar waarde? Ja! Of had Eva de heerschappij over alle dingen niet met Adam gemeen? En nu de vrouw in Christus weer op haar plaats is gesteld, moet zij nu minder aandeel hebben in de regering der huishouding, moet zij thans niet delen in het gemeenschappelijk bezit van kinderen en goederen?

Is dan de man iets zonder de vrouw? Is *zij* het niet, door wie het huis en de kerk gebouwd worden? Bestaat er een eer, die de moedereer evenaart? Is *zij* het niet, die een ontelbare menigte lichaamsgevaren, plichten, zorgen, bekommernissen, lijden en smarten op zich neemt, waarvan de man niet eens begrip heeft? Waakt zij niet dag en nacht over man en kind? Kent gij de invloed van het vrouwelijke op het mannelijke? “Ten kwade?”, zult ge

vragen. Neen. Weliswaar ten kwade, wanneer de man de vrouw zelfs niet als vrouw eert, overigens echter nog eens neen! maar ten *goede*, maar tot datgene, wat Chloïs en Loïs voor Timotheüs waren. God heeft het *zwakke* uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen. O, welk een kostbaar vat, de vrouw, om de Naam des Heeren te dragen, opdat het aan en uit dit vat bijzonder openbaar worde, hoe Hij, de Heere, nadat Hij de reinigmaking onzer zonden heeft teweeggebracht, alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht! Wilt gij dit vat niet eren? Welaan, het moge een zwakker vat zijn dan gij, gij zijt dan toch ook zwak en de Heere draagt u; wilt gij het zwakkere niet dragen, het niet de eer geven, die het toekomt? O, een duivel is het, die de zwakheid der vrouw zich ten nutte maakt om haar schrik aan te jagen, maar de gelovige eert het zwakkere en zwakste, en laat het in eerbied toekomen, wat het van node heeft, hetzij lichamelijk, hetzij geestelijk, hetzij echtelijk, hetzij huiselijk; en *dat* zal de waarachtige vroomheid, ootmoed, heiligheid en kuisheid zijn: het zwakke vat zo hoog te stellen en daarvoor te zorgen, dat het nooit of te nimmer onkies bejegend wordt.

Ach, menig man houdt zichzelf voor heilig en is zijn zwakheden niet indachtig; des te meer echter is hij de zwakheden der vrouw indachtig, en zij moet voor hem of onheilig of een non zijn!

Wat deed Adam daarentegen? Zodra hij de belofte vernomen had, waarbij van hem zelfs met geen enkel woordje gewag was gemaakt, is hij toen opgestoven in eigengerechtigheid? Neen, hij heeft zich erbuiten laten zetten en zichzelf erbuiten gezet, heeft Eva niets verweten, maar dit zwakkere vat met de hoogste erenaam bekleed, want hij noemde haar: *“Moeder aller levenden”*.

En waarlijk, wij mannen zijn erbuiten gezet, de Geest Zelf noemt ons hier “mede-erfgenamen van de genade des levens”. De vrouwen zijn dus eigenlijk de erfgenamen en wij erven *met* haar. Wat? Genade, genade des levens erven wij *met* de vrouwen? Ja! Waar God uw vrouw, ofschoon zij een zondares is, genade geeft, genade des levens, opdat zij niet sterve, maar eeuwig voor Zijn aangezicht leve, daar zult gij, man, slechts dan deze genade deelachtig worden met haar, wanneer gij haar in weerwil van al haar zwakheid eert als zulk ene, die voor Gods aangezicht genade gevonden heeft, als zulk ene, die nu als de zwakheid uitverkoren is, opdat God de Heere juist door haar tegenover den satan en zijn rijk, het eeuwige leven en de genade van dit leven verheerlijke.

Maar de duivel treedt gedurig op als een paap en sterke reus, en stelt in zijn waan alles in het werk om het vrouwelijke, het zwakke in verachting te doen blijven. De Heere zal nochtans

Zijn raad uitvoeren, en Zijn raad is deze: weg met de kracht van den man!

Uit de mannen van het huis van David zal het heil niet voortkomen, zij hebben met hun kracht den Heere God moede gemaakt (Jes. 7); uit de zwakheid zal voort spruiten wat de volkeren, wat het huisgezin zalig maakt; uit Eva, uit Tamar, uit Ruth, uit Bathseba, uit de Maagd (Matth. 1). En diegenen, die de door God uitverkoren zwakheid niet eren naar Gods wil en de ongehuwde staat voor heiliger houden, moeten het zichzelf bekennen, dat God de zwakheid hoog in ere gezet heeft, anders dreven zij hun Mariadienst niet.

Niet de apostelen werden verwaardigd, den verzezen Heiland het eerst te zien, maar zwakke en onverstandige vrouwen als Maria Magdalena, die de Heere van zeven duivelen had verlost. Genade des levens sluit alle wil van den man en alle kracht van den man buiten en verklaart dat alles voor dood; want waar van genade sprake is, daar is het alles uit God door Jezus Christus.

Dit is de zaak van den man, dat hij met verstand de liefelijke huiselijke vrede bewaart. Wanneer hij dit met *dat* verstand doet, waarvan de apostel spreekt, dan zal hij alle vertoon van heiligheid, alle eigengerechtigheid, handhaving van eigen macht, koppigheid en barsheid, alsook alle verkeerde denkbeelden van strengheid, van zijn vlees wegdoen, en uit de wijze, waarop Christus met Zijn gemeente omgaat, leren, hoe met zijn huisvrouw om te gaan.

En dit is den man van node, dat hij zo de huiselijke vrede bewaart en bij zijn vrouw met verstand woont, *“opdat uw gebed niet verhinderd worde”*, zoals de apostel schrijft. O, hoe geheel uit het leven gegrepen is dit! *“Laat uw gave voor het altaar, en ga eerst heen en verzoen u met uw tegenpartij”*, Matth. 5:23, 24.

Dit woord des Heeren geldt ook hier, evenals dat andere: *“Indien gij den mensen niet vergeeft, een iegelijk zijn misdaden, zo zal uw hemelse Vader u ook niet vergeven.”* De vrouw is ons tot hulpe, tot troost in het leven gegeven en is de ons door den Heere aangewezen huisverzorgster, die ons het zweet van het aangezicht afwist en de zorgen van het hart verdrijft, terwijl wij op de pelgrimsreis zijn, en ons kinderen schenkt, die wij mede verkrijgen. Wanneer gij nu met deze uw hulpe, met deze uw troost in onvrede leeft over allerlei, eigenlijk toch beuzelachtige dingen, die gij niet eens voor Gods aangezicht kunt brengen, hoe zult gij dan uw handen tot Hem opheffen? Dit dient immers met een stil gemoed en niet in toorn en drift te geschieden! Het moeten toch *“heilige handen”* zijn, en de vrouw, de moeder weent en zucht in de binnenkamer! Zal God u verhoren? Breng gij het in uw huis

weer in orde, en God zal het voor u uit genade in het reine brengen in hemel en op aarde.

Maar als de vrouw dan volstrekt verkeerd wil, als zij goddeloosheid wil, als zij datgene wil wat God verboden heeft? Geef haar dan haar zin niet! Maar zoals uw Vader in de hemel Zijn zon doet opgaan en het laat regenen over goeden en bozen, blijf gij zo liefderijk voor uw vrouw en doe haar goed; wees daarom niet hard tegen haar en wacht u voor uw eigen, menigmaal nog ergere goddeloosheid, opdat gij niet afbreekt waar gij bouwen wilt en geen oorzaak geeft, dat Gods Naam door uw vrouw, daar zij een kind der wereld is en scherp toeziet, gelasterd wordt door uw geveinsde wijze van doen.

Het gaat echter niet zoals het behoort, en er komt niets van terecht, zolang het den man of de vrouw bij alle voorgewend geloof nog gezegd moet worden, dat zij zich te bekeren hebben, dat ze nog aan de oude stam Adam hangen. Want dan zal de vrouw aldus besluiten: *“Wat gaat mij het gebod van onderdanigheid aan? Laat dan eerst mijn man zich eens anders gedragen, ik wil hem gehoorzaam zijn, wanneer hij mij gehoorzaamt, en dan moet de man achteraan gezet worden en wordt hij alleen maar als een middel gebruikt om voor de heerschappij, de zucht naar vermaak en de behaagzucht, op kosten van den man en onder zijn bescherming en toelating, de baan vrij te houden. En als volgt zal de onverstandige redenering zijn van den man, zolang hij nog aan zijn eigengerechtigheid vasthoudt: “Ik ben heer over mijn vrouw, en omdat God het gezegd heeft, zal zij zich aan mij hebben te onderwerpen.” En zo beschouwt hij zijn vrouw niet anders, dan dat zij de slavin van zijn lusten moet zijn, de slavin in zijn huishouding, het slachtoffer van zijn ruimen, een schepsel goed genoeg om hem op zijn begeren ten dienste te staan.*

Waar echter ware liefde en godsvrucht in het hart woont, het Woord van Christus in het huis regeert, en de ene of de andere helpt, of wel beiden van harte begeren daarnaar te handelen daar is de duivel, die anders zelfs de gelovigen pleegt aan te vechten met papierij, nonnengedweep of onmatigheid, met hoogmoed, eigengerechtigheid, opvliëgendheid, bitterheid en boosheid, weldra uit het huis verdreven door vurig gebed, oprechte deemoed, toewijding en een ootmoedig gedrag.

Zo zij het bij u, gehuwde mannen en vrouwen der gemeente!

Laat ik alles nog eens kort samenvatten. Het apostolische *“gelijkerwijs”* zult gij ter harte nemen, gij gehuwde mannen, zodat men van u niet zal horen: *“Ja, als mijn vrouw maar anders was”*,

doch dat gij zelf u zo gedraagt, dat de vrouw wel anders worden moet.

Gij zult het ter harte nemen, wat dat “bij haar wonen” zeggen wil. Want gasten, vreemdelingen en bijwoners zijn wij hier op aarde. Gij weet dus uit dit woord, dat wij weldra van hier zullen trekken. Waar nu God ons een huis en een huisvrouw geeft, daar bewijst Hij ons een uitnemende weldaad, want door de vrouw laat Hij ons verzorgen, zolang wij hier beneden op de pelgrimsreis zijn. Daarvoor moet zij haar loon hebben, en dat is: dat gij haar als zulk ene beschouwt en behandelt, als waartoe God haar u gegeven heeft. Als uw huisvrouwen zullen zij uw welzijn behartigen, opdat gij het goed hebt, geen gebrek lijdt en het einddoel niet mist; en dit zal het verstand zijn, waarmee gij bij haar woont: dat gij haar beschouwt als uw u door God gegeven hulpe, zo wel wat het eeuwige, als wat het tijdelijke leven aangaat.

Want als God de Heere Zich zo over het zwakkere, vrouwelijke vat ontfermd en het zo hoog geeërd heeft, dat het kostbaarste en beste door haar te voorschijn komt en bewaard blijft: wat voor verstand zou er dan in schuilen: diegene te verachten, waardoor God ons alle heil brengt en waardoor Hij nu Zijn kracht verheerlijken wil!

Zo was dit het verstand van Izak: dat, daar hij wel inzag, dat Jakob door moeders raad zich op listige wijze de zegen verworven had, hij daarover niet in toorn ontstak, doch veel eer erkende, dat hij zichzelf van de eeuwige zaligheid, en den door God verkozen erfgenaam van de zegen zou hebben beroofd, indien zijn vrouw niet tussenbeide was gekomen, daarom zeide hij: *„Ik heb hem gezegend, en hij zal ook gezegend blijven”* (Genesis 27 : 33). En met hetzelfde verstand heeft ook Abraham bij Sara gewoond, zoals ook andere heiligen bij hun vrouwen. Daarom sprak Abraham tot Sara: *“Zeg toch: gij zijt mijn zuster”*, Gen. 12:13. Daar beveelt hij niet en zegt niet: „zo wil ik het hebben”, maar verzoekt eerbiedig. En wederom wilde hij liever van den vermeenden erfgenaam afstand doen, dan den huiskuivvel ruimte geven, en daarom zeide hij tot Sara aangaande de moeder van Ismaël: *“Zij is onder uw hand”*, Gen. 16:6.

O, wie in waarheid als gehuwde man een arme zondaar voor God geworden is, die zal verstaan, dat zijn gebed niet verhoord kan worden, dat hij ook geen vrijmoedigheid tot God hebben kan, wanneer hij zelf zich niet over het zwakke met hartelijke liefde, ootmoed en geduld ontfermt. Want het is toch slechts een huichelachtig gebed van den man, als hij bidt: “Help mij, zwakke”, wanneer hij vanuit de hoogte zijner gewaande kracht neerziet op de zwakheid van zijn vrouw.

Waarlijk, God, Die een God der armen en ellendigen is, staat alleen voor het zwakke op de bres. De kracht is bij Hem verworpen, want zij heeft zichzelf te niet gemaakt in Adams afval van God, toen nog de vrouw uit den man was. Nu echter is de man uit de vrouw, en het heeft Gode behaagd, dat uit de vrouw, uit de zwakke, zonder toedoen van den man, is voortgekomen Hij, Wiens Naam is: *Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst* (Jes. 9:5). Heeft de duivel zich van de zwakke vrouw bediend om de schepping en den mens ten gronde te richten, zo heeft God het voor de zwakke vrouw opgenomen, opdat door haar zaad en niet door dat van den man, het rijk van den satan verwoest zou worden, en heeft Zich verder, de Heilige Schrift en de geschiedenis der Kerk bewijzen het, juist het lot van de zwakke vrouw aangetrokken, opdat door haar Zijn Naam en Zijn macht in haar zwakheid verheerlijkt zouden worden. En deze Naam wordt daardoor verheerlijkt, dat in zodanige zwakheid alle macht en kracht te niet gaan. Tot een teken daarvan werd ook al wat mannelijk was besneden en was dus voor God het mannelijke in zijn kracht verdoemd en moest het daarvan het teken dragen; het vrouwelijke daarentegen was aangenomen uit genade des levens. Want de belofte geschiedde aan de vrouw, en met haar wordt de man opgenomen in de doop. Dit is de eer, die God aan het zwakkere vrouwelijke vat gegeven heeft. Het heeft Hem behaagd, daarin de ganse erfenis der zaligheid te leggen, de volle genade des eeuwigen levens; en de gehuwde man zal aan deze erfenis mede deel hebben, wanneer hij op de dag der openbaring van Jezus Christus met Zijn heilige engelen dit vat aan zijn hand heeft, dat God zo hoog geeërd heeft ter verheerlijking van Zijn wonderbare ontferming. Wie zulk een vat niet eert, zoals God en Christus het geeërd hebben, zal op die dag te licht bevonden worden.

Het apostolische *“maar de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk kleeid van een zachtmoedige en stille geest, deze is kostbaar voor God”* zult gij ter harte genomen hebben, gij gehuwde vrouwen der gemeente! Daar God Zich zo over u ontfermd heeft in uw zwakheid en uw zonden door de vrouw en niet door den man werd immers de overtreding begaan (1 Tim. 2:14), zo zult gij uw roeping kennen. Voor de erfgename van de genade des levens wordt de straf: “uw man zal uw heer zijn” een zacht juk, een lichte last van Christus. Door God verkoren om als het zwakkere vat de genade des levens te dragen, te dragen de erfenis der eeuwige zaligheid, te dragen Zijn gezegende Naam voor de mensen, voor den man, voor de kinderen, voor allen die uw huis in- en uitgaan en u in de gemeente kennen, zij uw streven niet daarop gericht,

met de uitvinding van den duivel, welke “mode” heet, uw medezusters te overtreffen; uw begeerte zij niet, te behagen en vermaak na te jagen voor den uitwendigen mens die vergaat; neigt uw hart niet tot nonnendweperij of valse heiligmaking of tot ongestadige en vergankelijke lusten, doch weest hierop bedacht: dat gij dag en nacht bekleed bevonden moogt zijn met dat kleed, waarin gij den Heere moogt behagen, en waarin gij in uw zwakheid een ganse overspelige wereld te machtig zijt.

Waarlijk, als gij dit bedenkt, bedenkt, dat gij zo Sara's dochters geworden zijt, dan zult gij volharden in goeddoen, of het erkend wordt of niet; gij zult het wel weten, welke uw roeping is in deze staat en wat uw loon, hetwelk bij den Heere is, en gij zult als ware dochters van Sara u generlei schrik laten aanjagen. En deze uw moed in den Heere om in uw zwakheid niet af te wijken van het goede, deze uw moed in het stille volharden, zal zelfs het meest vijandige gemoed met eerbied vervullen voor hetgeen God doet door de zwakheid, welke in den Heere beschutting heeft, juist in de schijnbare weerloosheid.

En nog eens, voor uw gebeden tot den Heere, gehuwde mannen en vrouwen der gemeente! voor het in ere houden van de Naam en het Woord van den Heere Jezus moet de duivel wijken, deze aartsvijand van de aller eerwaardigste en meest godsdienstige staat, waarin de grond gelegd wordt voor steden en staten, voor land en volk, voor aarde en hemel.

Hiermee heb ik u, vrouwen en mannen der gemeente, de mening des Geestes uit de brief van Petrus inzake uw huiselijk leven en uw roeping voorgehouden.

Ik weet wel, hoe de menselijke verdorvenheid, ondersteund door den duivel, zulke bevelen door allerlei uitvluchten wil verzwakken en werkeloos maken. Maar zulke uitvluchten zullen den ongehoorzame niets baten op de dag des oordeels, waarop het openbaar zal worden, dat den gelovige alles in de hand gegeven is, en dat hij alles verkregen heeft wat hij hebben moest, met worstelen en gebed (want met gebed en vasten worden de duivelen uitgedreven); en daar heet het van het huis van iedere vrome: *“De Heere is hier”* “Deze keer helemaal geen preek voor ons”, zullen de ongehuwden, de jonge mensen en de kinderen zeggen. Kinderen, gehoorzaamt uw ouders in alle dingen, want als gij door uw ongehoorzaamheid aanleiding geeft, dat vader en moeder onenig worden, dan zult gij er later met tranen voor moeten boeten, wanneer gij zelf ouders zult zijn.

Jonge mensen en ongehuwden, leert uit deze preek, aan wat kruis en nood gij u blootstelt, wanneer gij zonder geloof en zonder dat de andere partij de wegen des Heeren bewaren wil, in

het huwelijk treedt, wanneer gij naar de loop der wereld en niet in den Heere trouwt. Leert toch, dat de huwelijke staat een *heilige* staat is en een staat vol droefenis, kruis en wederwaardigheid; en dat deze een nog veel hogere roeping behelst dan de bijwoning. Want zijn roeping is deze: dat twee tot een worden, om in het geloof den duivel te overwinnen en elkander wederkerig zalig te maken, alsook de hun door God gegeven afstammelingen, benevens allen, die in hun huis komen en in- en uitgaan; waarom Paulus ook getuigt: *dat het huwelijk een groot geheimenis is en op Christus en Zijn gemeente ziet*. Welke verlangens koestert gij in uw hart, gij jongedochter? Waar zijt gij op uit, gij jongeman? Het huis, dat niet voor Christus en Zijn gemeente gegrondvest en gebouwd wordt, daaraan zullen alleen duivel en dood roem behalen. Wat is liefde zonder vreze Gods en wat een huwelijk zonder heiliging van Gods bedoeling daarmee?

En gij ongehuwden, weduwnaars en weduwen, leert uit deze preek, dat gij ze verbreidt en zo dikwijls zelf predikt, als gij in een huis komt, waar de ene of de andere partij een kind des vredes is of zich niet als zodanig gedraagt. Blijft indachtig, zo gij waarlijk in de hoop op God leeft, de reiniging van uw eigen vorige zonden tegen God en de wederhelft, die thans in het graf slaapt; dan zult gij met uw tong nimmer een vuur aanblazen, dat in het echtelijke huis dreigt op te vlammen, nimmer de band, door Gods hand gelegd, losser maken, maar met raad en daad helpen, opdat in de echtelijke woning de vrede Gods wone.

Gij allen echter, hoort en verstaat: met onze macht is het niets gedaan en: in de hemel wordt geen huwelijksaanzoek gedaan. Heil u, wanneer gij aan de stem des Geestes gehoor geeft, want de Bruidegom komt: *“Hoor, o dochter, zie hierop en neig uw oren, vergeet uw volk en uws vaders huis, zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid,”* want Hij is uw Heere, en gij zult Hem aanbidden.

Amen.
